

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE
GEBEURTENISSEN OP HET GEBIED VAN DEN
BOSCHBOUW IN ONS LAND

door
Prof. Ir. J. H. JAGER GERLINGS.

Mocht ik in mijn vorig overzicht ¹⁾ het heugelijke feit gedenken, dat het Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard der Nederlanden had behaagd het Eere-lidmaatschap van de Nederlandsche Boschbouw Vereeniging te aanvaarden, thans is het mij een voorrecht te kunnen vermelden, dat Z.K.H. door het bijwonen van een gedeelte van de op 2 Juni j.l. te Breda gehouden voorjaarsvergadering opnieuw heeft blijk gegeven van zijn belangstelling voor onze vereeniging.

Een belangrijke mijlpaal in de ontwikkeling van den boschbouw in ons land vormt het feit, dat het op den 1en Augustus j.l. 40 jaren was geleden, dat het Staatsboschbeheer, ingesteld bij de wet van 21 Juli 1899 (Staatsblad no. 165) in werking trad.

Dit jubileum had schier ongemerkt plaats en er werd alleen uiting aan gegeven door de uitgifte door dezen dienst van een keurig verzorgd gedenkboek, waarin bijdragen zijn saamgebracht van een aantal vooraanstaande personen op het gebied van den boschbouw in ons land.

Was de Staatsbemoeiing inzake den boschbouw voor 1899 vrijwel negatief — men denke slechts aan de herhaaldelijke belangrijke verkooping van domeingrond, waaronder veel bosschen en voor den boschbouw aangewezen gronden —, sedert de instelling van het Staatsboschbeheer neemt de Regeering actief deel aan de bevordering van dezen vorm van cultuur, erkennende, dat een flinke oppervlakte bosch in particulier bezit, maar vooral in handen van de Overheid voor onze volkshuishouding onmisbaar is.

Het hooge aanzien, dat deze dienst zich in ons land heeft verworven heeft er ongetwijfeld veel toe bijgedragen, dat de inzichten omtrent den boschbouw zich bij ons in deze 40 jaren zoozeer in gunstigen zin hebben gewijzigd!

Ook in het afgelopen jaar werden de gronden, welke onder het Staatsboschbeheer ressorteeren, door aankoop aanmerkelijk uitgebreid.

Volgens mededeeling van den Directeur van dezen Dienst

¹⁾ Augustus-nummer van het Nederl. Boschb. Tijdschrift 1938.

werden gedurende het tijdvak Juni 1938—Juli 1939 naast kleinere objecten ter uitbreiding of afronding van het domeinbezit de volgende belangrijke complexen aangekocht: een gedeelte van het landgoed „de Hooge Vuursche”, groot pl.m. 250 ha; een gedeelte van het landgoed „Klein Drakesteijn”, groot pl.m. 250 ha; een gedeelte van het landgoed „Groeneveld”, groot 39 ha, welke gedeelten zijn samengevoegd tot de boschwachterij „de Vuursche”.

Een gedeelte, groot 622 ha van het landgoed „Eerde” werd aangekocht; dit complex vormt de boschwachterij „Ommen”.

Voorts werd in eigendom verworven een complex, ter grootte van 605 ha, vormende de boschwachterij „Austerlitz”, alsmede het „Spelderholt”, groot 608 ha, terwijl de complexen „Oud-Soerel” en „Zandenbosch” onderscheidelijk 64 ha en 195 ha groot, deels door aankoop deels door legaat tegen inbreng van de geschatte waarde, Staatseigendom zijn geworden.

Door het aangaan van een ruiling van grond in de boschwachterij „de Vuursche” is het mogelijk geworden, op het gebied van het voormalige landgoed „de Hooge Vuursche”, zoowel hoog als laag gelegen gronden in één complex bijeen te krijgen, waardoor in een fraai terrein gunstige voorwaarden voor de stichting van een arboretum zijn geschapen.

Het maken op wetenschappelijken grondslag van een arboretum verdient ongetwijfeld alle toejuicing.

Hoewel het directe doel van bovenbedoelde aankopen is het verbeteren dezer bosschen in werkverschaffing, hebben zij ook een groote economische beteekenis. Het is immers noodig, dat van overheidswege maatregelen worden getroffen om in tijden van internationale verwikkeling, waarin wij door belemmering of zelfs stopzetting van den invoer van hout geheel of grootendeels op onze eigen houtproductie zijn aangewezen, beter dan tot nu toe in onze behoefte aan deze onmisbare grondstof te kunnen voorzien.

Door den aankoop van Staatswege is ook het behoud van een flink stuk natuurschoon, dat de zoo juist genoemde bosschen bieden, verzekerd.

Ons Nederlandsche boschbouwers ligt het vraagstuk van natuurbescherming na aan het hart. Dit spreekt trouwens van zelf want de bosschen en boomen vormen een belangrijk element van het natuurschoon van een streek, terwijl sommige bosschen door hun floristische samenstelling een bijzondere wetenschappelijke waarde hebben. De instandhouding van bosschen, boomgroepen en lanen in hun groote verscheidenheid van vormen heeft dan ook niet alleen onze belangstelling uit economische overwegingen, maar ook in verband met het landschapsschoon of uit een wetenschappelijk oogpunt.

Intusschen is de uitbreiding van het boschareaal alleen mogelijk door het aanleggen van bosch op woesten grond. Zoo komt de boschbouwer in aanraking met een ander object van natuurbescherming en wel dat in den vorm van heidevelden, duinen en zandverstuivingen, die niet alleen beteekenis kunnen hebben wegens hun landschappelijk schoon, maar ook door de waarde, die deze „woeste gronden” juist in dien toestand in verschillend opzicht voor de wetenschap hebben.

Reeds vroeger wees ik erop, dat de cultuurtechnici uiting geven aan hun gevoel, dat er ordening moet komen in de bestemming van hetgeen ons in ons land nog rest aan woesten grond en dat aan die zijde reeds een globale verdeling daarvan is gemaakt. Het spreekt vanzelf, dat daar tegenover door de vertegenwoordigers van de wetenschap met steeds meer klem wordt aangedrongen op het behoud van die terreinen, waarvan het verdwijnen in hun tegenwoordigen toestand voor de wetenschap een onherstelbaar verlies zou beteekenen en dat ten slotte ook aan de zijde van de voorstanders van het behoud van natuurschoon met nadruk op dit algemeene volksbelang wordt gewezen.

Economie, wetenschap en aethetica trachten alle haar belangen naar voren te brengen bij het geven van een bestemming aan het nog aanwezige restant „woeste grond”.

De toestand is inderdaad zeer dringend!

Het voor eenige maanden verschenen Plan-Westhof, dat op zulk een overtuigende wijze de noodzakelijkheid aantoonde van het opheffen der werkeloosheid door het verschaffen van werk en dit vooral wil zoeken op cultuurtechnisch gebied, houdt rekening met een snelle ontginning van de daarvoor nog in aanmerking komende terreinen. Het in cultuur brengen van woesten grond in werkverschaffing neemt geleidelijk in omvang toe en zoo vermindert de oppervlakte woeste grond snel.

Naarmate de werkzaamheden ter voorbereiding van den boschstatistiek, waarbij ook de woeste gronden worden opgenomen, voortschrijden, blijkt aan den anderen kant meer en meer, dat de in het Verslag over den Landbouw in Nederland gegeven oppervlakte van onzen woesten grond ver boven de werkelijkheid uitgaat.

Er is dus veel minder woeste grond, dan men altijd heeft gedacht en er wordt in een reeds zeer snel en in snelheid steeds toenemend tempo aan geknabbeld. Men heeft dan ook het gevoel, dat het restant woeste grond, dat niet tot de terreinen van Defensie behoort en nog niet tot natuurmonument is verklaard, ongemerkt tusschen de vingers wegvloeit!

Het is dus dringend noodig, dat de belanghebbende partijen door afweging hunner belangen tegen elkaar trachten tot overeenstemming te komen.

Op deze wenschelijkheid is reeds op welsprekende wijze gewezen door den heer E. D. van Dissel in zijn belangrijke inleiding over „de Natuurbescherming en de Landbouw” op het te Meppel op 25 en 26 Augustus 1938 gehouden 90e Nederlandsche Landhuishoudkundig. Congres.

Toejuiching verdient het ook, dat de Commissie voor de op 26 tot en met 30 Juni 1939 te Wageningen gehouden Tiende Nederlandsche Landbouwweek een dag heeft gewijd aan voordrachten en discussies vanwege het Nederlandsch Genootschap voor Landbouwwetenschap in samenwerking met den Studiekring voor Geschiedenis van den Landbouw, over bescherming van belangrijke elementen in ons landschap. Uit het groote aantal aanwezigen en het levendige debat, dat op de gehouden voordrachten volgde kwam de urgentie van dit vraagstuk duidelijk tot uiting. Maar, dit zijn alle mooie woorden, en geen daden. Er is meer, dan ooit behoefte aan een regeling van de natuurbescherming van overheidswege. Reeds in de troonrede van 1928 werd een Natuurbeschermingswet aangekondigd maar nog steeds is het daarbij gebleven. Intusschen heeft de Minister van Economische Zaken bij beschikking van 20 December 1938 een interdepartementale commissie onder het voorzitterschap van Dr. J. A. van Steijn ingesteld tot het ontwerpen van een Natuurbeschermingswet. Deze Commissie heeft thans tot taak op korten termijn van raad te dienen omtrent de voorzieningen, welke in verband met het bestaande voor-nemen tot uitvoering van cultuurtechnische werken op groote schaal moeten worden getroffen ten aanzien van de bestemming van den bodem in het algemeen en het behoud en de bevordering van het natuurschoon in het bijzonder.

Naar verluidt heeft deze Commissie, die voor een uiterst moeilijke taak is gesteld, deze met groote voortvarendheid aangevat en heeft zij reeds aan de Regeering, in afwachting van het door haar in te dienen wetsontwerp, voorloopige maatregelen voorgesteld waardoor waarborgen zullen worden verkregen, dat bij ontginningswerken het noodige overleg tusschen alle partijen zal worden gepleegd.

Het is maar te hopen, dat de verschillende Overheidsinstanties, die hierbij zijn betrokken, ten deze met dezelfde voortvarendheid zullen zijn beziel!

Intusschen stemt het tot voldoening, dat telkens weer terreinen, waarvan het behoud in verband met het natuurschoon, dat zij bieden of vanwege hun wetenschappelijke waarde wenschelijk is, worden veilig gesteld en dat ook de Regeering voortgaat met het aankopen van bosschen om die in werkverschaffing te verbeteren, waardoor ook deze terreinen in veilige handen komen.

Wat het eerste betreft, zij hier herinnerd aan den aan-

koop door de Stichting „Het Geldersch Landschap” van de „Wilde Kamp” bij Garderen. Op blz. 61 van dit tijdschrift (jaargang 1939) vindt men een beschrijving van dit terrein, groot 23 ha, waarvan een gedeelte, al verkeert dit thans nog in het stadium van hakhout, ook boschbouwkundig belangrijk is. De „Wilde Kamp” is nog net aan de handen van bouwspeculanten ontworsteld kunnen worden.

Eveneens van groote beteekenis is de aankoop door de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland van de Wolfhezer bosschen ter grootte van ongeveer 110 ha.

Het Gooische Natuurreservaat werd dezer dagen door aankoop uitgebreid met een gedeelte groot 75 ha, van de bekende Crailloosche bosschen, waardoor haar totale oppervlakte op 1768 ha werd gebracht, waarvan ruim 30 ha bosch.

Dringend noodig is het, dat men meer vertrouwen krijgt in de bruikbaarheid van het binnen onze grenzen gegroeide hout. In kringen, waar men zulks niet zou verwachten ontbreekt hieraan helaas nog al te veel.

Gelukkig is hierin geleidelijk verbetering te bespeuren dank zij het werk van de „Commissie voor het Verbruik en de Verwerking van Inlandsch Hout in Nederland”, meer bekend onder den naam : „Commissie Inlandsch Hout”. Door de voortdurende actie van deze Commissie wordt tegenwoordig door veel overheids- en semie-overheidsdiensten, alsmede door polders, enz. bij door haar uit te voeren werken het gebruik van inlandsch hout voorgeschreven. Men leert ons inlandsch product zodoende kennen en in veel gevallen waardeeren, waardoor veel werk in ons land blijft, de boscheigenaren gelegenheid krijgen tot verkoop van hun hout en ten slotte onze bosschen meer waardeering ten deel valt als houtproducenten.

Met het algemeene doel om de aandacht te vestigen op de bruikbaarheid van ons hout voor allerlei doeleinden en zodoende de afzet daarvan te vergrooten, had ook op de in September 1938 gehouden Agrarische Jaarbeurs wederom een collectieve inzending plaats van inlandsch hout en van eenige daaruit vervaardigde voorwerpen.

De boschbouw behoort als cultuur ongetwijfeld thuis op de Agrarische Jaarbeurs, die in het najaar wordt gehouden. Dit is eigenlijk minder het geval met het product daarvan, het hout. Althans het zwaardere hout behoort als technisch materiaal te worden gerangschikt bij de bouwmaterialen e.d., welke steeds op de voorjaarsbeurs verschijnen. Een gevolg hiervan is, dat de ontwerpers en uitvoerders van werken, als aannemers, het personeel van den Rijks- en Provincialen Waterstaat, dat van Gemeentewerken, e.d., die steeds de voorjaarsbeurs bezoeken en daar alle tech-

nische zaken bijeen vinden, geen gelegenheid krijgen het inlandsche hout te beoordeelen, omdat dit steeds op de voor deze groepen van personen minder belangrijke najaarsbeurs verschijnt. De Raad van Beheer van de Koninklijke Nederlandsche Jaarbeurs omkrent dit bezwaar ten volle en is bereid mede te werken om hierin verandering te brengen, indien de mogelijkheid daartoe bestaat. Het is echter gebleken, dat het nijpend gebrek aan plaatsruimte op de voorjaarsbeurs vooralsnog een onoverkomelijk beletsel vormt om hierop een inzending van inlandsch hout onder te brengen. Zoodra omstreeks 1942 het nieuwe gebouw van de jaarbeurs gereed zal zijn, zal aan dezen grooten wensch van den boschbouw kunnen worden tegemoet gekomen.

Waar het gebruik van inlandsch hout toch werkelijk zulk een groot belang vormt voor onze volkshuishouding, en de Regeering dit vaak steunt door bij de uitvoer van hout over een prijsverschil — wanneer dit niet te groot is — ten voordeele van ons product heen te stappen, is het onbegrijpelijk, dat zij sedert 1 October 1938 omzetbelasting heft ten bedrage van 4 % van de waarde van alle verkoopen van hout, met uitzondering van verkoopen van stammen, kennelijk bestemd om als mijnhout te worden gebezigd. Krachtige protesten uit alle boschbouwkringen bleken zelfs onmachtig om de Regeering tot ander inzicht te brengen.

Door deze heffing worden niet alleen de houtprijzen verhoogd, waardoor ons inlandsche product ten aanzien van het buitenlandsche in nog ongunstiger positie is gekomen, maar tevens stuit de toepassing van deze wetswijziging, ook in verband met de uitzondering gemaakt voor het mijnhout, op velerlei moeilijkheden.

Evenmin was de Regeering gelukkig bij haar voorstel tot wijziging van de Motorrijtuigenbelasting, die zijn werd voorgesteld om voor alle motorrijtuigen, die zijn voorzien van andere dan benzinemotoren, de wegbelasting te verdubbelen. Hierdoor worden ook getroffen de motorrijtuigen, die door hout als brandstof worden aangedreven.

Ondanks alle protesten bij de Regeering en adressen aan de Kamerleden is deze wetswijziging aangenomen, waardoor een pas in ons land gevestigde industrie haar levenskansen bijzonder welkom afzetgebied voor houtafval in elken vorm verdween. Maar tevens werd hierdoor door de Regeering het onschatbare voordeel prijsgegeven om in tijden van afgesloten invoer van benzine en dieselolie te kunnen beschikken over een flink aantal bedrijfsautomobielen, die door houtgas worden voortbewogen.

Omtrent de houtprijzen gedurende het tijdvak Augustus 1938—Augustus 1939 kan, op grond van mij daartoe wel-

willend vanwege de Nederlandsche Heidemaatschappij verstrekte gegevens het volgende worden gezegd.

De einde 1937 ingetreden prijsdaling voor ongeveer alle soorten hout zette zich in 1938 voort.

Doordien de *mijnen* lang te voren hun jaarcontracten afsluiten in 1937 in verband met de toen plaatshebbende prijsstijging voor het contract 1 Mei 1938 tot 30 April 1939 behalve tegen een goeden prijs ook voor een grootere hoeveelheid werd gecontracteerd, was de mijnhouthandel goed. Wel werd hier en daar de opmerking vernomen, dat de keuring zeer streng was en dat aan het inlandsch hout te hooge eischen werden gesteld.

De prijs van *heipalen* met 70—90 cm omtrek was iets minder dan in 1937 doch niettemin redelijk bij goede vraag. Naar *grenen zaaghout* was een vrij behoorlijke vraag maar de *grenen* waren matig. Ernstig wordt gevreesd, dat wanneer de Zuiderzeewerken na voltooiing in 1940 van den afsluitdijk van den Oostelijken polder geen damwand meer zullen vragen, het inlandsche zaaghout weer bijna onverkoopt zal zijn. Dit te eerder, omdat in de kistenfabricatie door de uiterst lage prijzen van het gezaagde Poolsche en Finsche hout naar het inlandsche rondhout bijna niet meer wordt omgezien.

Bij redelijke prijzen was er behoorlijke vraag naar *perkoenpalen* en andere palen voor oeverbescherming. Ook de Technische Dienst der P.T.T. was voor eenige *telefoonpalen* in de inlandsche markt, hetgeen op de vraag en de prijzen van andere inlandsche grenenpalen van gunstigen invloed was.

De prijzen van het *dunningshout* en *boerengeriefhout* waren zeer uiteenlopend; in het algemeen waren ze ongeveer gelijk aan die van 1937/1938. Hierbij moet men echter in aanmerking nemen, dat de hoogere wereld-marktprijzen in 1937 destijds op deze sortimenten eveneens weinig invloed hadden.

Het *eikenhout* had een vrij behoorlijken omzet waarop het veelal eenschrijven van inlandsche herkomst door den Rijkswaterstaat en eenige Provinciale en Gemeentelijke diensten een gunstigen invloed had. De prijzen waren dooreengenoemen echter lager dan in 1937, hetgeen wel is toe te schrijven aan de groote invoeren uit het buitenland tegen lagen prijs.

Beukenhout in middelzware afmeting werd goed gevraagd, doordat een niet onaanzienlijke partij beuken dwarsliggers van inlandsche herkomst uit de markt werd genomen. Zware boomen, die in ons land bijna altijd een zware roode kern hebben, waren slecht verkoopbaar. De prijzen waren over het algemeen slecht tot matig. Wegens grooten invoer van buitenlandsch hout was de vraag naar inlandsch hout voor andere doeleinden dan genoemde beukenliggers zeer

gering. Het voorschrijven van inlandsche herkomst van het hout der liggers door de Directie der Staatsmijnen stemt tot groote erkentelijkheid. Het is echter te betreuren, dat de voor de levering in 1939 voor het eerst gestelde eischen omtrent het voorkomen van roode kern, die aanvankelijk uiterst zwaar waren, zoodat practisch geen inlandsch beukenhout zou kunnen worden geleverd, hoewel in onderling overleg sterk verzocht, niettemin nog zóó zwaar zijn, dat betwijfeld moet worden of op den duur daaraan zal kunnen worden voldaan zonder dat de prijzen in verband met het groote percentage afval hout, sterk zouden moeten worden verhoogd.

Eerste soort *iepenhout* met zware maten werd veel gevraagd bij goede tot zeer goede prijzen. De voorraad was echter slechts geringe. Lichte iepen werden weinig gevraagd en bedongen slechte prijzen.

Esschenhout komt in ons land in behoorlijke afmetingen weinig voor; het wordt in vrij aanzienlijke hoeveelheid uit Frankrijk ingevoerd.

De vraag naar *populierenhout* was weer zeer slecht en de prijzen waren onvoldoende.

Gering was ook de vraag naar *hakhout*. In enkele streken was zij iets beter in verband met rijshoutorders voor de Zuiderzeewerken.

Reeds eerder heb ik gewezen op de wenschelijkheid, dat de eigenaren en beheerders van bosschen en boezem zich meer toeleggen op het teelen van een kwalitatief hoogstaand product. Bij de besprekingen, die de Commissie Inlandsch Hout ook in het seizoen 1938/39 telkens met groepen houtgebruikers heeft gehouden werd weer vaak de klacht geuit, dat het inlandsch hout door slechte behandeling van de boomen inferieur en dikwijls daardoor zelfs onbruikbaar is voor doeleinden, waarvoor het overigens zeer geschikt zou zijn. Vooral bij het populierenhout bleek dit euvel, afgezien van den prijs in vergelijking met het buitenlandsche, een groot beletsel te zijn. Bij de groote ontwikkeling van de schilindustrie moet het teelen van prima populierenstammen, die een eerste klasse product leveren in de toekomst veel beloven!

Ook bij andere houtsoorten is er in dit opzicht nog veel te bereiken!

De meeste Nederlandsche boschbeheerders zijn van huis uit geen jager. Hun opleiding is heelemaal gespeend van alles, wat met de jacht heeft te maken. Hier komt nog bij, dat veel houtvesters zoo niet uitsluitend, dan toch in hoofdzaak het beheer voeren over bebosschingen van armen woesten grond, waar de nadeelen van het wild veel sterker tot uiting komen dan in oudere bosschen.

Zoedoende staan veel houtvesters afwijzend of althans ongeïnteresseerd tegenover de jacht. Zij zien alleen de bezwaren verbonden aan een wildstand, zonder dat deze door de lichtpunten, die ook hierbij ongetwijfeld zijn te vinden, worden verzacht.

Op de te Breda op 2 Juni j.l. gehouden voorjaarsvergadering waarop de jagers door de besturen hunner voornaamste vereenigingen verteenwoordigd is het vraagstuk van de jacht en boschbouw kunnen samengaan, nadat daarover prae-adviezen in ons tijdschrift waren opgenomen, behandeld.

Pro en contra! Aan den eenen kant het wild met het bosch, dat erdoor wordt verlevendigd, als voedselbron en schuilplaats; daartegenover het onder onze omstandigheden uiterst moeilijke vraagstuk van den aanleg en de instandhouding van een duurzaam boschbedrijf, dat geen verzwaring van die moeilijkheden kan lijden; nochtans beide kinderen van één tehuis, doch geleidelijk bij ons uit elkaar geraakt door toesparing van ieders standpunt!

Deed ten slotte ook hier niet het streven van dezen tijd, de drang tot samenbinding van wat bijeen hoort, zich gelden, toen beide groepen zonder veel debat tot de erkenning kwamen, dat samengaan zeer wel mogelijk is, mits men aan beide zijden is doordrongen van de noodzakelijkheid, dat zich bij den boschbouw een juister begrip vormt van de jacht en dat de jagers beter op de hoogte moeten zijn van de groote moeilijkheden waarmee onze boschbouw heeft te kampen?

Zoo versmolt het pro en contra tot ieders voldoening in verbroedering van jagers en boschbouwers.

Willen jacht en boschbouw blijven samengaan, dan is het echter noodig, dat de konijnen, die immers niet tot het wild behooren, door de jagers niet tot de jacht worden gerekend en dat deze er te allen tijde steeds krachtig toe meewerken om dit bij uitstek schadelijke gedierte binnen zeer enge grenzen te houden.

Spreekt men over schadelijk gedierte, dan gaan onze gedachten onwillekeurig naar de voor onze bosschen schadelijke insecten en zwammen.

In deze verslagperiode richtte de *dennenbladwesp* (*Diprion pini*) wederom ernstige schade aan. Dr. Ir. J. J. F r a n s e n, werkzaam bij het Comité ter Bestudeering van Insectenplagen in Bosschen, die zoo vriendelijk was mij over de aantasting van onze bosschen door insecten gegevens te verstrekken, wijst erop, dat de najaarsgeneratie 1938 van de dennenbladwesp, hoewel de voorjaarsgeneratie 1938 mislukt was, op de Veluwe groote schade aanrichtte. Deze najaarsgeneratie dankte haar ontstaan aan de in de cocons overliggende larven der najaarsgeneratie 1937. In 1939 trad de 1e generatie dezer wespen vooral in Utrecht en Gelder-

land zoo sterk op, dat verschillende dennenopstanden werden kaalgevreten of ernstig ontnaald. Het is volgens Dr. F r a n s e n geenszins uitgesloten, dat de te verwachten najaarsgeneratie 1939 deze 1e generatie nog in getalsterkte zal overtreffen.

In de helaas slechts weinige gevallen, waarin tot bestrijding werd overgegaan, maakte men gebruik van de goedkoopere derris- en pyrethrum stuifmengsels, zooals deze bij de onderzoeingen van bovengenoemd Comité als doeltreffend zijn gebleken.

Meer en meer valt de schade, aangericht door de *sparrenbladwesp* (*Lygaeonematus abietinus*) in het oog en ook daartegen is een enkele maal met een derris-pyrethrum stuifmengsel gestoven.

Het *lariksmotje* (*Coleophora laricella* Hubn.) en de *kleine lariksbladwesp* (*Lygaeonematus laricis* Htg.) komen volgens Dr. F r a n s e n, steeds algemeener en talrijker voor. Laatstgenoemd insect kan zonder bezwaar met stuifpoeder worden bestreemd maar de bestrijding van het lariksmotje is minder gemakkelijk. Door het „Insectenplagen Comité” worden echter proeven daartoe genomen.

Zoowel in 1938 als 1939 bleek de *Douglaswolluis* (*Giletteëlla Cooleyi*) talrijk op te treden.

De door deze aantasting veroorzaakte schade is tot nu toe gelukkig niet erg groot.

Onder de loofhoutvijanden moeten vooral worden genoemd de *bastaardsatijnvlinder* (*Nygmia phaeorrhoea* Don.) wier rupsen in het Oosten van Noordbrabant de eiken ontbladerden en de *satijnvlinder* (*Leucodabalis* L.), die zulks met de populieren in het Zuidoosten van ons land deed.

Door het „Insectenplagen Comité” is een waarnemersorganisatie tot stand gebracht om haar omtrent belangrijke waarnemingen op bosch-entomologisch gebied inlichtingen te verstrekken en tevens met de bedoeling, dat plagen van lokalen aard of haarden van besmetting bekend gemaakt of tijdig worden kunnen vliegtuigen.

Proeven over bestuiving uit vliegtuigen, waarbij de Vrijwillige Organisatie van Sportvliegers, V.O.S. medewerking verleende, hebben aangetoond, dat het sportvliegtuig voor het gestelde doel bruikbaar is. Bereids heeft een eerste bestuiving uit de lucht in ons land plaats gevonden.

Ongetwijfeld verdient het voor onzen boschbouw hoogstnuttige en werkzame „Insectenplagen Comité” den steun — ook op geldelijk gebied — van alle boscheigenaren, -beheerders en belangstellenden in den boschbouw.

De circulaire en mededeelingen 1938 van dit Comité, opgenomen in het Februari-nummer van het Tijdschrift der Nederlandsche Heidemaatschappij, verdient onder de aan-

dacht van alle boschbouwers in ons land te komen.

Wat de zwamziekten betreft, zoo valt hieromtrent voor het tijdvak Augustus 1938—'39 niet veel te vermelden.

Omtrent het voorkomen en de bestrijding van de *iepen-ziekte* deden zich geen feiten voor, die een bijzondere vermelding waard zijn. De nieuwe *Douglasparr* ziekte (Phaeo-cryptopus Gäumanni (Rode) Pet. bleef gelukkig buiten ons land. De onderzoekingen over de populieren-ziekten werden voortgezet. Dr. Ir. H. van Vloten te Wageningen en Dr. H. C. Koning te Baarn publiceerden over de door hen over dit onderwerp verrichtte onderzoekingen in het Tijdschrift der Nederlandsche Heidemaatschappij en in de Mededeelingen van het Phytopathologisch Laboratorium Willie Commelin Scholten.

Na de groveden is de populier onze meest voorkomende houtsoort. Maar tevens hebben wij geen boom, waarbij zoo-veel verwarring heerscht wat betreft de nomenclatuur van de vele variëteiten en bastaarden. Door de studie van Dr. G. Houtzagers, neergelegd in diens proefschrift „Het Geslacht Populus” is eindelijk eenheid gekomen in de onderscheiding en de nomenclatuur van de vele vertegenwoordigers van dit geslacht met hun talrijke variëteiten en kruisingen.

Het is toe te juichen, dat thans stekhout van populieren kan worden verkregen onder controle van den Nederlandschen Algemeenen Keuringsdienst te Wageningen, die tevens een rassenlijst voor populieren heeft uitgegeven.

Een belangrijke verschijning was het rapport van de Commissie „Wegbeplanting”, uitgebracht aan het Daghlijksch Bestuur der Nederlandsche Heidemaatschappij.

Dit rapport bevat naast mooie afbeeldingen van wegbeplantingen, aangelegd volgens de nieuwste inzichten, tevens een belangrijke studie over dit onderwerp, die van veel beteekenis is juist in dezen tijd van wegenverbetering en -aanleg.

De werkzaamheden voor de samenstelling der boschstatistiek hebben regelmatig voortgang. Van een groot aantal gemeenten, gelegen in den Achterhoek, in Twenthe en Midden-Limburg, zijn thans de oppervlakten der bosschen en woeste gronden, alsmede de lengte der weg- en grensbeplantingen, bepaald.

Van groote beteekenis is de verschijning van de nieuwe bewerking onder denzelfden titel, door Dr. C. A. Schenck, van het in 1906 uitgekomen werk van Dr. H. Mayr,

„Fremländische Wald- und Parkbäume". Het zijn drie kloeke deelen, waarin de uitgebreide stof op inderdaad uitnemende wijze is verwerkt.

Voor ons Nederlandsche boschbouwers, die veel met vreemde houtsoorten hebben te doen, vormt dit werk een uitnemende vraagbaak.

Een gebeurtenis op boschbouwkundig gebied van groote internationale beteekenis is de stichting op 11 Mei 1939 in het „Haus der Flieger" te Berlijn van het Internationale Boschbouw Centrum (Centre International de Syliculture), als zelfstandig deel van het Internationale Landbouwinstituut te Rome.

Als president werd gekozen Baron Waldbott uit Hongarije, als Vice-president Generalforstmeister Alpers, terwijl Prof. Dr. Koester uit Göttingen tot Directeur werd benoemd.

Op den 9 December 1938 promoveerde Dr. W. H. Die mont op een boschbouwkundig-plantensociologisch onderwerp „Zur Soziologie und Synoekologie der Buchenmischwälder der norddeutschen Mittelgebirge".

Een verlies van groote beteekenis, ook voor de boschbouwwetenschap was het overlijden op 7 Februari 1939 van den in ons land bekenden Prof. Dr. C. Schröter.

Op den 16en Maart 1939 herdacht Dr. H. C. F. Erdmann zijn 80en geboortedag. Enkele leden onzer vereeniging hebben hem op dien dag namens het Bestuur in Neubruchhausen gelukgewenscht.